

Ömer Özcan. Risale-i Nur Hizmetkârları Ağabeyler Anlatıyor

Ömer Özcan. Risale-i Nur Servants Tell by Brothers

Mevlüt UZUT

Öğr. Gör., Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı, Dicle University Faculty of Theology, Department of Hadith, Diyarbakır/Türkiye. mevlutuzut@gmail.com, Orcid ID [0000-0002-3755-9436](https://orcid.org/0000-0002-3755-9436)

Makale Bilgisi

Article Information

Makale Türü – Article Type

Book Review / Kitap İncelemesi

Geliş Tarihi – Date Received

24 Nisan / April 2022

Kabul Tarihi – Date Accepted

12 Haziran / June 2022

Yayın Tarihi – Date Published

28 Haziran / Haziran 2022

Yayın Sezonu

Haziran - June

Issue - Sayı

13

Atıf / Cite as: Uzut, Mevlüt. "Ömer Özcan. Risale-i Nur Hizmetkârları Ağabeyler Anlatıyor: Ömer Özcan. Risale-i Nur Servants Tell by Brothers". *Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi – Katre International Human Studies Journal* 13 (June / Haziran 2022), 205-208.

<https://doi.org/10.53427/katre.1108309>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/katre/policy>

Copyright © Published by İstanbul İlim ve Kültür Vakfı / Istanbul Foundation for Science and Culture, İstanbul, Turkey. All rights reserved.

**Ömer Özcan. Risale-i Nur Hizmetkârları Ağabeyler Anlatıyor.
İstanbul: Nesil Yayınları. Sekiz cilt. 2006-2021. Sayfa 400-550.**

Mevlüt UZUT

Öz

Her hâtırat, tarih denen muhteşem binanın inşasında kullanılan bir yapı taşı gibidir. Tek başlarına ele alındıklarında bir kıymet ifade etmeyebilirler. Ancak binanın tümü göz önünde bulundurulduğunda bu yapı taşlarının ne kadar önemli oldukları ortaya çıkar. Çünkü tarih bunlardan oluşur. Ömer Özcan'ın "Ağabeyler Anlatıyor" adlı kitap serisi sadece hâtıra sahipleri ve Bediüzzaman'ın hayatı hakkında değil, yakın tarih için de önemli bir kaynaktır. Özellikle devletin dine ve dinî müesseselere müdahalesinin çok olduğu yirminci asrın ilk yarısını teşkil eden dönemde din-siyaset ilişkileri açısından birçok gerçeğin ipuçlarını ortaya koyan bir eserdir.

Anahtar Kelimeler: Ömer Özcan, Ağabeyler Anlatıyor, Said Nursi, Hatırat, Risale-i Nur Hareketi.

Abstract

Every memory is like a building block used in the construction of the magnificent building called history. Taken on their own, they may not mean anything. However, when the whole building is considered, everyone agrees on how important these building blocks are. Because history is made of them. Omer Ozcan published the memories of Bediuzzaman Said Nursi's students about their masters, as an eight-volume book series under the title "Ağabeyler Anlatıyor". These memories are an important source not only for Bediuzzaman's life, but also for recent history. It is a work that reveals the clues of many truths in terms of religion-politics relations, especially in the first half of the twentieth century, when the state's intervention in religion and religious institutions was very intense. These memories also reveal the context of Risale-i Nur. It is known that the context of a work is as important as its words in understanding a work.

Keywords: Ömer Özcan, Ağabeyler Anlatıyor, Said Nursi, Memoir, Risale-i Nur Movement.

Ömer Özcan'ın sekiz ciltten oluşan *Risale-i Nur Hizmetkârları Ağabeyler Anlatıyor* adlı eseri, görüntüsü itibariyle bir söyleşi, özü itibariyle bir anı kitabıdır. Özcan, 1967 yılından itibaren Nur hareketinin lideri Bediüzzaman Said Nursi'yi gören ve Nur hizmetinde onunla beraber olan kişileri arayıp bulmuş; üstatları hakkında onları konuşturup hâtıralarını tespit etmek suretiyle bu eseri telif etmiştir. Elli beş yıldan beri Bediüzzaman'ın talebelerinin

ve Nur hizmetinin önde gelen şahsiyetlerinin hâtıralarını toplayan Özcan, bu çalışması sonunda ses, fotoğraf, video ve yazı kaydından oluşan geniş bir arşiv oluşturmuştur. Sadece hatıraları kaydetmekle yetinmeyen Özcan, Bediüzzaman'ın eserlerinin genel adı olan Risale-i Nur'un el yazması nüshalarından, teksir makinesiyle çoğaltılmış olan nüshalarına, ilk baskılarından son baskılarına kadar her türlü orijinal yazı malzemesini de toplamıştır. Özcan, 2006 yılından itibaren bir plan ve usul dâhilinde bu hâtıraları yayınlamaya başlamış olup ilkinin 2006'da sonuncusunu 2021 yılında olmak üzere şimdiye kadar sekiz cildin yayımını gerçekleştirmiştir. Ciltlerin hacmi 400 sayfa ile 550 sayfa arasında değişmektedir. Halâ hâtıra toplamaya devam eden yazar *Ağabeyler Anlatıyor* okuyucularından buldukları bölgelerde Risale-i Nur'da adı geçen veya Bediüzzaman'la görüşmüş olan bazı kişiler yaşıyorsa, bu zevatın kendisine haber verilmesini ve bu kişilerle söyleşi yapması hususunda kendisine yardımcı olunmasını istirham etmektedir.

Özcan bu kitabı hazırlamasının sebebinin, Bediüzzaman'ın hayatını anlatan *Tarihçe-i Hayat* isimli kitabın başında eseri hazırlayan öğrencilerinin "...Üstadın mesleğini, meşrebini ve hususî ahvalini, pek çok seciye ve hasletleri şahsında ve hizmetinde toplayan şahsiyetini tarif edemedik. Onun yaşadığı müteaddit hayat safhalarını yakından gören ve içinde bulunan talebe ve hizmetkârlarını birer birer dinlemek ve görüşmek lâzımdır ki, tarihçe-i hayatı bir derece mufassal hazırlanabilsin." (*Tarihçe-i Hayat* 22 - Hazırlayanlar) sözlerinden hareketle, daha geniş bir tarihçenin hazırlanmasına zemin hazırlamak olduğunu ifade etmektedir.

Söyleşi türü çalışmalarda yazar, kendi düşüncelerinin doğruluğu konusunda ısrarcı olmamakla birlikte, ağırlıklı olarak kendi düşüncelerini yansıtmaya çalışır. Fakat bu çalışmada Özcan'ın kendi düşüncelerini öne çıkarmaya çalışmadığı, söyleşi yaptığı muhatabının hatıralarını ayrıntılı ve doğru bir şekilde tespit edebilmek için olanca gayretini ortaya koyduğu, çeşitli sorularla muhatabının zihnini açarak gerçeği tam olarak tespit etmeye çalıştığı görülmektedir. Sohbet havası içinde geçen konuşmaları Özcan daha sonra samimi ve içten bir ifade tarzıyla okuyucuların önüne koymuş bulunmaktadır. Tamamı dört bin sayfaya yaklaşan eser 300'e yakın Nur talebesinin hâtıralarını ihtiva etmektedir.

Tarihçiler hâtıralara delil olarak değil, karîne olarak bakarlar ve bunları ikinci dereceden vesika olarak kullanırlar. Her zaman hâtıralarda yer alan bilgilerden bazı ayrıntıları kesinleştirmek, hiç değilse eldeki bilgileri teyit etmek amacıyla onlardan istifade etmeye çalışırlar. Bütün sübjektif karakterine rağmen hâtıralar, farklı yönlerden teyit edilmek suretiyle objektif bir özellik kazanabilirler. Özcan, kaydettiği hâtıraların doğruluk derecesini arttırmak için, sadece hâtıra sahiplerinin anlatımıyla yetinmemiş, onların verdikleri bilgileri hâtıralarda adı geçen diğer kişilere de teyit ettirmiştir. Burada hâtıraların, hâtıra sahiplerinin şahsî hayatlarından çok ortak bir kişiyle yani Said Nursî ile ilgili olduğunu da dikkate almamız gerekir. 300'e yakın insan hep aynı kişiden söz ediyor. Söz gelimi on kişi bir olayı aynı şekilde anlatıyorsa artık burada karineden değil, delilden söz edilir. Özcan'ın da gayreti anlatılan bilgileri çeşitli yollardan teyit ettirmek suretiyle Bediüzzaman'la ilgili hâtıraları delil seviyesine çıkarmaktır. Bazen bu teyit başka bir zatın hâtırası ile değil, delil niteliğini taşıyan bir belge ile yapılmaktadır. Bazen bu belge resmî bir yazı olmaktadır. Yani gerektiğinde bazı hâtıralar resmî bilgilerle de teyit edilmiştir.

Tarihî gerçeklerin açıklanmasında hâtıraların önemli bir yeri vardır. Hâtıralar tarih sayılmasa da, tarihin en önemli yardımcılarıdır. Birbirlerini destekleyen hâtıralar tarih seviyesine çıkarlar. Her hâtıra belli bir devrin özelliğini yansıtır. Tarihin belli dönemlerinin özelliklerini ortaya koyan hâtıralar, bu dönemlerin tarihini yazacaklar için önemli birer belge niteliğindedir. Dolayısıyla hâtıralar kaleme alınırken bunların tarihî gerçeklikleri yansıtması hususunda ayrıca titizlik gösterilmesi gerekir. Özcan'ın eserinde bu titizliği gösterdiği anlaşılmaktadır. Nitekim Özcan yalnız kitaplarını inisiyatifi doğrultusunda yayınlamakla yetinmeyip, bunları Bediüzzaman'ın önde gelen talebelerinden Abdullah Yeğin, Mustafa Sungur, Said Özdemir, Salih Özcan, Hüsnü Bayram, Mehmed Fırıncı, Mehmed Kırkinci, Nusred Kocabay, Gültekin Sarıgül ve Abdulvahid Mutkan'a sunmuş ve bu zevatın tamamından olumlu görüş almıştır. Ayrıca kitaplarını, çoğu bu alanda eser vermiş olan Prof. Dr. Abdulkadir Özcan, Prof. Dr. Ahmed Akgündüz, Prof. Dr. Alaaddin Başar, Prof. Dr. Himmed Uç, Halid Ertuğrul, İhsan Kasım, Necmeddin Şahiner, Ümit Şimşek gibi akademisyen ve yazarlara takdim etmiş, kitapları hakkında onların görüş, tavsiye, ihtar ve eleştirilerini talep etmiş ve hepsinden müspet görüş almıştır.

Burada adı geçen 18 kişinin kitaplarıyla ilgili değerlendirmelerini de “Ağabeyler Anlatıyor” adlı serisinin yedinci cildinde yayımlamıştır.

Ömer Özcan’ın kitap çalışmalarındaki bir avantajı da akademisyen tarihçi Prof. Dr. Abdulkadir Özcan’ın kendisinin ağabeyi olmasıdır. Ömer Özcan çalışmalarını hazırlarken daima ağabeyi ile istişare halinde olmuştur. Bütün bunlar kitabın sağlıklı biçimde hazırlandığını, en azından ihtiva ettiği genel bilgilerin doğru olduğunu, özel bilgilerin de belli bir denetimden geçtikten sonra yayımlandığını göstermektedir.

Her hâtırat, tarih denen muhteşem binanın inşasında kullanılan bir yapı taşı gibidir. Tek başlarına ele alındıklarında bir kıymet ifade etmeyebilirler. Ancak binanın tümü göz önünde bulundurulduğunda bu yapı taşlarının ne kadar önemli oldukları ortaya çıkar. Çünkü tarih bunlardan oluşur. Özcan’ın “Ağabeyler Anlatıyor” serisi sadece hâtıra sahipleri ve Bediüzzaman’ın hayatı hakkında değil, yakın tarih için de önemli bir kaynaktır. Özellikle devletin dine ve dinî müesseselere müdahalesinin çok olduğu yirminci asrın ilk yarısını teşkil eden dönemde din-siyaset ilişkileri açısından birçok gerçeğin ipuçlarını ortaya koyan bir eserdir.

Özcan, arşivindeki bilgileri derleyip yayınlamakla birlikte arşivini tamamen herkese açmamıştır. İleride hâtıra sahiplerinden yapılan kayıtlarla kitaplarda yayınlanan bilgiler arasında bir çelişki görülürse, doğru olan tarafın kitaplardaki bilgiler olduğunu ifade etmektedir. Bunun ana nedeninin, tashih safhasında hâtıra sahiplerinin düzeltme yapmaları olduğunu söylüyor. Ayrıca tashih safhasında hâtıra sahiplerinin yeni ilaveler yaptıklarını da belirtiyor. Buna ilâveten Özcan, her ne şekilde olursa olsun, herhangi bir yanlış farkedildiğinde yeni baskılarında derhal düzeltildiğini ifade ediyor.

Bir sözün anlaşılmasında lafız ne kadar önemliyse, bağlam da o kadar önemlidir. Bu açıdan bakıldığında “Ağabeyler Anlatıyor” serisinin Risale-i Nur’un anlaşılmasında önemli bir hizmet gördüğünü söyleyebiliriz. Zira Özcan’ın bu eseri, Risale-i Nur’un telif edildiği sosyal ortamı gözler önüne seren bir çalışmadır. Bazen metin bize bir şey söylemeyebilir. Metnin ne demek istediği ancak sosyal bağlam yardımıyla anlaşılır. Bu yönüyle Özcan’ın eseri Risale-i Nur’un anlaşılması ve şerhinde önemli katkılar sağlayacak bir eser olarak durmaktadır.